

Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko dla inwestycji polegającej na:

*„budowie budynków inwentarskich (chlewni)
wraz z infrastrukturą towarzyszącą na działkach
o nr ewid. 61/8 i 61/9, obręb Marianki, gmina Rypin”.*

TOM V

ODDZIAŁYWANIE ODOROWE

Inwestor	8
	EkoPolska Mojzesowicz Sp. k. Gogolinek 22 86 – 011 Wtelno
Autor projektu	mgr inż. Anna Mojzesowicz

Gogolinek, sierpień 2024 r.

Tematem *Raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko* dla inwestycji polegającej na „budowie budynków inwentarskich (chlewni) wraz z infrastrukturą towarzyszącą, na działkach o nr ewid. 61/8 i 61/9, obręb Marianki, gmina Rypin” jest określenie zagrożeń oraz sformułowanie niezbędnych działań mających na celu uwzględnienie ich wpływu na etapie budowy, eksploatacji oraz likwidacji inwestycji, objętej *Raportem*. Celem *Raportu*, stanowiącego niezbędny element postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanego przedsięwzięcia, jest uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Inwestorem planowanego przedsięwzięcia jest:

PRZEDMIOT INWESTYCJI.

Planowane przedsięwzięcie polegać będzie na budowie dwóch chlewni dla trzody chlewnej wraz z infrastrukturą towarzyszącą na działkach o nr ewid. 61/8 i 61/9, obręb Marianki, gmina Rypin.

Obecnie teren działek inwestycyjnych, na którym ma zostać zrealizowane przedmiotowe przedsięwzięcie, stanowi według wypisu z rejestru gruntów grunty orne, łąki trwałe, pastwiska trwałe oraz lasy. Planowana inwestycja polega na budowie dwóch budynków inwentarskich po 700 szt. tuczników każdy, przeznaczonych do chowu i hodowli trzody chlewnej. Łączna obsada zwierząt po realizacji wynosić będzie 1 400 szt. tuczniaka, tj. 196 DJP. Zwierzęta utrzymywane będą w systemie rusztowym.

Infrastruktura towarzysząca obejmować będzie także dwa zbiorniki na gnojowicę o pojemności około 1 132,5 m³ każdy, silosy paszowe oraz studnię głębinową lub instalację wodociągową zasilaną z gminnej sieci.

Przepisy prawa w zakresie oddziaływania odorowego.

Uciążliwość zapachowa to stan subiektywnego dyskomfortu odczuwanego przez człowieka w sferze fizycznej i psychicznej powodowany zapachem substancji wprowadzonej do powietrza. Uciążliwość zapachowa jest wynikiem oddziaływania źródeł emitujących związki odorowe, które są rozpoznawalne przez receptory ludzkiego narządu węchu. Odczuwanie zapachów przez człowieka ma charakter subiektywny, takie samo stężenie zapachu może wywoływać odmienne wrażenie dyskomfortu u różnych osób, co wynika z różnej oceny źródła zapachu, wrażliwości osobniczej i stopnia aktywności.

Cząsteczki odpowiedzialne za zapach można podzielić na trzy grupy: związki siarkowe (siarkowodor, merkaptany), związki azotowe (amoniak, aminy) oraz związki zawierające węgiel (aldehydy, ketony, związki alifatyczne i aromatyczne). Wśród cech decydujących o jakości zapachowej powietrza wymienić należy rodzaj zapachu, jakość hedoniczną zapachu oraz intensywność zapachu.

Źródła emisji substancji odorowych występują praktycznie we wszystkich rodzajach działalności gospodarczej, a nawet są związane z powszechnym lub zwykłym korzystaniem ze środowiska. Mogą to być źródła punktowe, powierzchniowe lub liniowe. Emisje mogą mieć charakter zorganizowany lub niezorganizowany i odbywać się w sposób stały lub okresowy. Należy zaznaczyć, że w prawie każdej kategorii ludzkiej działalności,

w pewnych warunkach może wstąpić emisja różnych ilości zróżnicowanych związków zapachowoczynnych.

Podstawowym zagadnieniem w problematyce oceny oddziaływania obiektów na zapachową jakość powietrza jest identyfikacja źródeł odorów. Jest to ważne, ponieważ każdy rodzaj działalności może charakteryzować się odmiennym rodzajem emitowanych zapachów, inną wielkością emisji, czy intensywnością zapachu. Istotny jest fakt, że nawet w ramach tej samej branży, w zależności od zastosowanych technologii, surowców i metod produkcji, a także rodzajów procesów, emisje odorów mogą znacząco się od siebie różnić. Również wartości parametrów takich, jak skład emitowanych gazów, stężenie odorów, temperatura gazów, objętość spalin, częstotliwość emisji są bardzo zróżnicowane. Ponadto wpływ na odczuwanie uciążliwości zapachowej mogą wpływać takie czynniki jak: czynniki osobnicze (stan zdrowia, wiek, aktywność życiowa), a także rodzaj zapachu i jego intensywność, pora dnia i częstość występowania sytuacja/epizodów zapachowych, czy charakterystyka obszaru występowania zapachu.

Resort środowiska kilkakrotnie podejmował próby uregulowania problemu uciążliwości zapachowej w postaci przepisów prawnych, tzn. w postaci rozporządzenia *w sprawie wartości odniesienia substancji zapachowych w powietrzu i metod oceny zapachowej jakości powietrza* na podstawie art. 222 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska*. W tym celu przeprowadzono szereg dyskusji, konsultacji merytorycznych i uzgodnień wewnątrzresortowych z wiodącymi w tej dziedzinie ośrodkami naukowymi. Jednak po zapoznaniu się zarówno z uwagami otrzymanymi w konsultacjach społecznych, jak również zarzutami dotyczącymi subiektywności metodyki pomiarowej wynikającej z normy EN 13725:2007 „*Jakość powietrza – oznaczanie stężenia zapachowego metodą olfaktometrii dynamicznej*” *odstąpiono od kontynuowania prac legislacyjnych.*”

Następnie pod koniec 2008 r. rozpoczęto prace nad założeniami projektu ustawy *o przeciwdziałaniu uciążliwości zapachowej*. Po zapoznaniu się jednak zarówno z otrzymanymi w konsultacjach społecznych uwagami, jak i z sytuacją ekonomiczno – gospodarczą w Polsce okazało się niezbędne przeanalizowanie możliwości zastosowania innych rozwiązań niż wprowadzenie nowych przepisów ustawowych. W wyniku analiz ustalono, że w istniejącej sytuacji społecznej i ekonomiczno – gospodarczej efektywniejsze będzie podjęcie działań ukierunkowanych na zwiększenie skuteczności obowiązujących przepisów oraz ewentualne ich uzupełnienie, a nie tworzenie nowych przepisów ustawowych wprowadzających dodatkowe obowiązki zarówno dla samorządów lokalnych, jak i przedsiębiorców.

W związku z powyższym w latach 2013 i 2014 wraz z ówczesnymi resortami odpowiedzialnymi za uregulowanie problemu uciążliwości zapachowej: Ministerstwem Gospodarki, Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju oraz Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, resort środowiska przeprowadził przegląd obowiązujących przepisów prawnych, na podstawie których stwierdzono, że istotne dla ograniczenia uciążliwości zapachowej są przepisy będące w kompetencjach Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Ważne dla problemu są również kwestie planowania przestrzennego, które są obecnie w gestii Ministra Infrastruktury i Budownictwa. W ramach tego zagadnienia rozważano m.in. określenie minimalnych odległości usytuowania budynków mieszkalnych od zakładów produkcyjnych, chowu i hodowli zwierząt; minimalnej odległości usytuowania budynków mieszkalnych od zakładów produkcyjnych, uzależnionej od wielkości zakładu i liczby sztuk zwierząt/dużych jednostek przeliczeniowych oraz uwarunkowania lokalne, a także charakterystykę substancji i warunki rozprzestrzeniania zanieczyszczeń.

Szczegółowo przeanalizowano rozwiązania stosowane w krajach członkowskich UE oraz w innych

krajach tj. USA, Kanada, Japonia pod kątem możliwości ich zastosowania w Polsce. Okazało się jednak, że żadne z nich nie gwarantuje w pełni skutecznego zwalczania problemu uciążliwości zapachowej. Biorąc pod uwagę sytuację ekonomiczno – gospodarczą w Polsce uznano za niezbędne przeanalizowanie możliwości zastosowania innych rozwiązań także pozalegisłacyjnych.

Analizę problematyki uciążliwości zapachowej w systemie prawnym należy rozpocząć od przepisów *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* z dnia 2 kwietnia 1997 roku. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej nie odnosi się bezpośrednio do kwestii uciążliwości zapachowej. Można ją jednak analizować uwzględniając wartości, na których opiera się Konstytucja, a także jej zasady i założenia. Zgodnie z art. 5 Konstytucji Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju. W kontekście tych elementów uciążliwość zapachowa będzie się wiązać z trzema istotnymi płaszczyznami konstytucyjnymi – ochroną życia i zdrowia człowieka, ochroną własności oraz ze zrównoważonym rozwojem.

W pierwszej kolejności to właśnie życie i ochrona zdrowia człowieka są wartościami konstytucyjnie chronionymi. Problematyka uciążliwości zapachowej obejmuje też kwestie związane z ochroną własności. Jak wynika z art. 21 Konstytucji, własność objęta jest ochroną w Rzeczypospolitej Polskiej, a wywłaszczenie jest dopuszczalne jedynie wówczas, gdy jest dokonywane na cele publiczne przy jednoczesnym odszkodowaniu. Kwestia ochrony własności uregulowana jest również w art. 64 Konstytucji, choć w tym drugim przypadku własność ujęto z punktu widzenia praw i wolności jednostki. W ochronę prawa własności wpisuje się bowiem również uprawnienie do korzystania z nieruchomości bez uciążliwości wynikających ze stosunków sąsiedzkich. Jednakże właściciel nieruchomości ma także prawo do korzystania z tej nieruchomości, także w takim zakresie, w jakim korzystanie to powoduje powstanie uciążliwości zapachowej.

Należy podkreślić, że obecnie w Polsce istnieją przepisy pośrednio związane z omawianą problematyką. Dlatego też wykorzystując istniejące prawodawstwo krajowe można już obecnie podejmować różne działania mające na celu ograniczenie uciążliwości zapachowej. W tym celu można wykorzystywać przepisy ustawy – Poś, w tym zwłaszcza:

- 1) art. 362 ust. 1, umożliwiający organowi ochrony środowiska (starosta albo marszałek województwa) w przypadku, gdy podmiot korzystający ze środowiska negatywnie oddziałuje na środowisko nałożyć w drodze decyzji obowiązek ograniczenia jego oddziaływania na środowisko, a w przypadku pogorszenia stanu środowiska spowodowanego działalnością podmiotu, przywrócenia środowiska do stanu właściwego;
- 2) art. 363, umożliwiający wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta, w drodze decyzji, nakazać osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko.

Kwestie mające związek z emisją odorów regulowane są także w przepisach dotyczących ograniczania negatywnego wpływu rolnictwa na otoczenie, określonych w następujących aktach prawnych:

- 1) ustawie z dnia 10 lipca 2007 r. *o nawozach i nawożeniu* – reguluje zasady postępowania z nawozami naturalnymi;
- 2) rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. *w sprawie szczególnych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych*, wydane na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – *Prawo wodne*.

Ponadto, na podstawie art. 7 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – *Prawo budowlane*

- 1) Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej wydał rozporządzenie z dnia 7 października 1997 r. w *sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie*, które reguluje sprawy związane z konstrukcją i usytuowaniem obiektów budowlanych. Rozporządzenie określa odległości, których zachowanie przy lokalizacji budowli rolniczych ma na celu ograniczenie ich negatywnego oddziaływania na tereny przyległe. Dodatkowo w celu ograniczenia emisji substancji odorotwórczych oraz zapylenia pomiędzy budowlami powodującymi uciążliwość, a budynkami mieszkalnymi wymagane jest zastosowanie szpaleru roślinności średnio – i wysokopiennej;
- 2) Minister Infrastruktury wydał rozporządzenie z dnia 12 kwietnia 2002 r. w *sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie*, które ustanawia minimalną odległość budynków inwentarskich od budynków mieszkalnych na co najmniej 8 metrów;
- 3) Minister Gospodarki wydał rozporządzenie z dnia 21 listopada 2005 r. w *sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie*, w którym uregulowano także kwestie konstrukcji i usytuowania stacji paliw, zbiorników do przechowywania paliw oraz transportu ropy naftowej, tak aby zapobiegać niekontrolowanym rozszczelnieniom zbiorników, rurociągów i wyciekom substancji będących źródłem uciążliwości zapachowej. Wskazano także metody stosowania barier ograniczających rozprzestrzenianie substancji zapachowych, takich jak nasadzanie roślin średnio – i wysokopięnych.

Dodatkowo w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w *sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu* ustalono wartości odniesienia ze względu na potrzebę ochrony zdrowia dla 167 substancji lub grup substancji, w tym również dla substancji zapachowoczynnych takich jak: amoniak (NH_3), dimetyloamina ($\text{C}_2\text{H}_7\text{N}$), merkaptany czy siarkowodór (H_2S). Przy ustalaniu wartości odniesienia tych substancji nie uwzględniono jednakże ich uciążliwości złowonnych. W celu ochrony przed uciążliwością zapachową wartości wielu substancji powinny być zasadniczo mniejsze. Do pomiarów tak niskich stężeń istniejące metody pomiarowe jakości powietrza lub standardów emisyjnych nie mają zastosowania, bowiem wielkości te są poniżej progu czułości urządzeń pomiarowych.

Duża grupa instalacji przemysłowych, z których wprowadzane są substancje do powietrza, zgodnie z przepisami art. 201 ustawy – Poś, objęte są systemem pozwoleń zintegrowanych. Instalacje te są wymienione w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 sierpnia 2014 r. w *sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości*. Powinny one spełniać wymagania ochrony środowiska wynikające z najlepszych dostępnych technik (BAT). Wymóg ten dotyczy m.in. instalacji do chowu lub hodowli drobiu lub świń o liczbie stanowisk większej niż:

- 40 000 w przypadku drobiu,
- 2 000 w przypadku świń o wadze ponad 30 kg,
- 750 w przypadku macior.

Warto wskazać, że dla planowanego przedsięwzięcia, które objęte jest obowiązkiem uzyskania pozwolenia zintegrowanego zgodnie z art. 66 ust. 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu

informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinien zawierać porównanie proponowanej techniki z najlepszymi dostępnymi technikami.

Podkreślić przy tym należy, że na podstawie przepisów ustawy – Poś eksploatacja instalacji, która powoduje wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza jest dozwolona po uzyskaniu pozwolenia, jeżeli jest ono wymagane.

W zakresie ochrony środowiska bardzo ważnym zagadnieniem jest właściwa orientacja w skali zagrożeń dla środowiska, wynikających z określonych rodzajów działalności. Instrumentem o podstawowym znaczeniu w tym zakresie są pozwolenia na korzystanie ze środowiska. W obowiązującym stanie prawnym przypadki, w których wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza z instalacji nie wymaga pozwolenia są określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. *w sprawie przypadków, w których wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza z instalacji nie wymaga pozwolenia*. Rozporządzenie to – poza zamieszczoną w załączniku listą, na której wymienione zostały enumeratywnie instalacje niewymagające pozwolenia – zawiera w § 1 ust. 2 i 3 następujące reguły:

- 1) pozwolenia nie wymaga wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza z innych niż określone w załączniku instalacji, do których nie stosuje się przepisów w sprawie standardów emisyjnych, w przypadku gdy spełniony jest przynajmniej jeden z poniższych warunków:
 - a) gazy lub pyły są wprowadzane z instalacji do powietrza w sposób niezorganizowany, bez pośrednictwa przeznaczonych do tego celu środków technicznych lub za pośrednictwem wentylacji grawitacyjnej,
 - b) żadna z substancji wprowadzanych z instalacji do powietrza nie jest objęta poziomami dopuszczalnymi lub wartościami odniesienia w powietrzu,
 - c) instalacja stosowana jest wyłącznie do badania, rozwoju lub testowania nowych produktów lub procesów technologicznych przez okres nie dłuższy niż dwa lata;
- 2) pozwolenia nie wymaga wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza z innych niż określone w załączniku lub § 1 ust. 2 rodzajów instalacji, do których nie stosuje się przepisów w sprawie standardów emisyjnych, w przypadku gdy żadna z substancji wprowadzanych do powietrza z wszystkich tych rodzajów instalacji położonych na terenie jednego zakładu nie powoduje przekroczenia 10% dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu albo 10% wartości odniesienia, uśrednionych dla 1 godziny. Przy ocenie dotrzymywania 10% dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu albo 10% wartości odniesienia, uśrednionych dla 1 godziny, nie uwzględnia się dopuszczalnych częstotliwości przekraczania dopuszczalnych poziomów substancji i wartości odniesienia substancji w powietrzu.

Pozwolenia wymagają np. instalacje do chowu lub hodowli zwierząt w liczbie nie mniejszej niż 210 dużych jednostek przeliczeniowych inwentarza (DJP) (pkt 51 z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. *w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko*).

Nie wszystkie formy korzystania ze środowiska wymagają jednak uzyskiwania pozwolenia i dlatego, aby uświadomić podmioty zwolnione z obowiązku uzyskania pozwolenia co do zakresu korzystania ze środowiska, w art. 152 ust. 1 ustawy – Poś określono, że instalacja, z której emisja nie wymaga pozwolenia, mogąca negatywnie oddziaływać na środowisko, podlega zgłoszeniu organowi ochrony środowiska. Warunki, jakie powinno spełniać zgłoszenie są określone w art. 152 ust. 2 ustawy – Poś. Zgłoszenie powinno zawierać

w szczególności (art. 152 ust. 2 pkt. 7 ustawy – Poś) informację, czy stopień ograniczania wielkości emisji jest zgodny z obowiązującymi przepisami. I tak zgłoszenie wymagane jest np. dla instalacji do chowu lub hodowli zwierząt, inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 51 ww. rozporządzenia.

Jednocześnie zgodnie z art. 154 ustawy – Poś organ ochrony środowiska może ustalić, w drodze decyzji, wymagania ochrony środowiska dotyczące eksploatacji instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia. Dodatkowo w przypadku instalacji wymagających uzyskania pozwolenia, zgodnie z art. 188 ust. 3 pkt 3 ustawy – Poś w ramach pozwolenia organ ochrony środowiska może określić, o ile przemawiają za tym szczególne względy ochrony środowiska, działania, w tym środki techniczne mające na celu zapobieganie lub ograniczenie emisji. Jeżeli działania mają być realizowane w okresie, na który wydane jest pozwolenie również termin realizacji tych działań.

Podkreślić również należy, że na etapie postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla danego przedsięwzięcia właściwy organ, po przeprowadzeniu analizy zgodności z zapisami uchwalonego planu zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z art. 62 ustawy *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* analizuje i ocenia bezpośredni i pośredni wpływ danego przedsięwzięcia na środowisko oraz ludność, w tym zdrowie i warunki życia ludzi, możliwości oraz sposoby zapobiegania i zmniejszania negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a także wymagany zakres monitoringu. Zgodnie z art. 82 ww. ustawy w ramach decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach właściwy organ może nałożyć na inwestora określone obowiązki np. wykonanie kompensacji przyrodniczej czy też nałożyć obowiązki realizacji działań zapobiegawczych, ograniczających, a także monitorowania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Jednym z istotnych źródeł uciążliwości zapachowej w produkcji rolniczej jest magazynowanie i zagospodarowanie nawozów naturalnych pod uprawy roślin. Zasady postępowania z nawozami naturalnymi reguluje ustawa *o nawozach i nawożeniu* wraz z aktami wykonawczymi. Ustawa ta m.in. transponowała do polskiego porządku prawnego dyrektywę Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. *dotyczącą ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego*. Celem tych regulacji jest ograniczenie zanieczyszczenia wód azotanami, pochodzącymi bezpośrednio lub pośrednio ze źródeł rolniczych. Dyrektywa zobowiązała państwa członkowskie do opracowania i wdrożenia Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej. Zgodnie z art. 47 ust. 2 ustawy – *Prawo wodne* minister właściwy do spraw rolnictwa w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska opracował zbiór zasad dobrej praktyki rolniczej.

Rolnictwo wywiera duży wpływ na kształtowanie środowiska przyrodniczego i przy nieprawidłowym prowadzeniu produkcji rolnej może powodować poważne obciążenie dla środowiska. Sektor ten jest jednym z głównych źródeł emisji wykazujących właściwości substancji złowonnych, takich jak: amoniak, merkaptany, czy siarkowodór. Związki te powstają głównie podczas procesów trawiennych zwierząt hodowlanych. Źródłami emisji substancji zapachowoczynnych są fermy zwierząt, składowanie odchodów w postaci stałej lub ciekłej i stosowanie ich jako nawozów. Produkcja rolna wiąże się zarówno z produkowaniem jak również ze stosowaniem dużej ilości nawozów naturalnych. Niewłaściwe ich przechowywanie i stosowanie może stanowić źródło zanieczyszczeń środowiska powodując skażenie powietrza i doprowadzić do zakwaszenia gleby i wód powierzchniowych. Szczególnie uciążliwe jest jednak oddziaływanie odoroczynne nawozów naturalnych.

Źródłem powstawania odorantów, w tym siarkowodoru, amoniaku, tlenku azotu, a także aldehydów, amin, węglowodorów aromatycznych, kwasów organicznych oraz związków siarki w budynkach inwentarskich są zwierzęta, ich odchody, pasza oraz praca urządzeń i procesy technologiczne. Oddziaływanie obiektu uzależnione jest od jego wielkości, rodzaju zwierząt, sposobu odżywiania, systemu utrzymania (ściółkowy, bezściółkowy), częstotliwości usuwania odchodów, miejsca składowania odchodów, czyszczenia stanowisk, sposobu wentylacji budynków, parametrów meteorologicznych (temperatura, prędkość i kierunek wiatru, wilgotność), właściwości odchodów (temperatura, pH, uwodnienie oraz stosunek węgla do azotu).

Metody ograniczania emisji:

- 1) żywienie zwierząt – optymalizacja składu pasz:
 - obniżenie poziomu białka ogólnego w mieszankach;
 - stosowanie żywienia fazowego;
 - optymalizacja stosunku białka i aminokwasów do energii;
 - poprawa jakości białka (dobór komponentów mieszanek, białko idealne);
 - stosowanie dodatków czystych aminokwasów (uzupełnienie niedoborów);
 - preparowanie pasz (poprawa strawności i higieny pasz);
 - stosowanie dodatków paszowych (substancje antybakteryjne, enzymy paszowe – saponiny, probiotyki, kwasy organiczne – kwas benzoowy ($C_7H_6O_2$), wyciągi z roślin, włókna rozpuszczalne – wysłodki buraczane, otręby sojowe, preparaty huminowe).
 - 2) techniczne:
 - optymalizacja mikroklimatu pomieszczeń inwentarskich;
 - poprawa jakości ściółki zastosowanej w budynku;
 - stosowanie wentylacji mechanicznej;
 - stosowanie kurtyn wodnych przy wentylacji budynków inwentarskich;
 - podsuszanie pomiotu na taśmociągach nawozowych przy pomocy wentylacji;
 - metody zoohigieniczne – zabiegi mające utrzymać ściółkę w stanie względnie suchym;
 - dodawanie do ściółki preparatów chemicznych, mineralnych lub mikrobiologicznych, które wiążą amoniak w trwałe połączenia chemiczne, osuszają oraz zmniejszają pH ściółki – do neutralizacji amoniaku używane są: formaldehyd, wapno palone, superfosfat, kwasy organiczne (octowy, propionowy), różnorodne preparaty fungistyczne, glinokrzemiany – kaolin, zeolit, bentonit, dolomit, pewne odmiany węgla brunatnego, preparaty torfowe, saponiny oraz preparaty zawierające liofilizowane niepatogenne mikroorganizmy, a także torf;
 - organizowanie stref izolacyjnych i ochronnych, z uwzględnieniem zasady stosowania gatunków rodzimych w krajobrazie otwartym, zasad ich doboru zgodnie z charakterystyką gatunku (szybki wzrost, gęstość korony) oraz ze wskazaniem dostosowywania nasadzeń do potrzeb bytowych ptaków, z udziałem drzew :
 - wysokich: buk zwyczajny, grab zwyczajny, klon (zwyczajny), jesion wyniosły, wiąz (polny lub szypułkowy), lipa drobnolistna, dąb (szypułkowy, bezszypułkowy), sosna czarna, modrzew europejski;
 - średniowysokich: olsza czarna, grab zwyczajny, wierzba iwa, jarząb pospolity;
- oraz krzewów: głóg, śnieguliczka biała, liguster pospolity, suchodrzew tatarski, dereń biały lub lilak.

W produkcji rolniczej jednym z największych źródeł uciążliwości zapachowej jest magazynowanie i zagospodarowanie nawozów naturalnych pod uprawy roślin. W ramach *Kodeksu dobrej praktyki rolniczej* określono praktyki, zasady i procedury m.in. działań w zakresie ochrony powietrza, mających na celu ograniczenie emisji substancji zapachowoczynnych z produkcji rolniczej, poprzez prawidłowe stosowanie nawozów i utrzymywanie budynków inwentarskich.

Kodeks ten m.in. wskazuje aby nie stosować nawozów:

- 1) na glebach zalanych wodą, przykrytych śniegiem lub zamrzniętych;
- 2) w okresie od 1 grudnia do ostatniego dnia lutego;
- 3) naturalnych w postaci płynnej i mineralnych azotanowych na gleby bez okrywy roślinnej, położonych na stokach o nachyleniu większym niż 10°;
- 4) naturalnych w formie płynnej (gnojowica, gnojówka), w całym okresie wegetacji roślin, przeznaczonych do bezpośredniego spożycia przez ludzi;
- 5) naturalnych w odległości do 20 m od wód powierzchniowych, stref ochrony wód i obszarów morskiego pasa nadbrzeżnego.

Wskazane natomiast zostało aby:

- 6) nawozy organiczne zostały wymieszane z glebą (przyorane) najlepiej w ciągu kilku godzin i nie później niż w okresie 1 doby od wywiezienia na pole;
- 7) stosować nawozy na nieociesianą glebę, najlepiej w okresie wczesnej wiosny;
- 8) nawozy były równomiernie rozmieszczone na całej powierzchni pola lub użytku zielonego;
- 9) przechowywać płynne i stałe odchody zwierząt i odpady w specjalnych, szczelnych zbiornikach lub na płytach usytuowanych w odpowiedniej odległości od zabudowań i granic zagrody wiejskiej, zgodnie z wymaganiami prawa budowlanego, a przede wszystkim od studni, stanowiącej źródło zaopatrzenia w wodę dla ludzi i zwierząt;
- 10) stosować zbiorniki na płynne odchody zwierzęce oraz bezodpływowe zbiorniki do gromadzenia nieczystości ciekłych, posiadających nieprzepuszczalne dno i ściany oraz szczelną pokrywę z otworem wejściowym i otworem wentylacyjnym.

Część z ww. zaleceń określa rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie *szczególowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania*.

Ogólne zasady dotyczące właściwego przechowywania nawozów regulują przepisy ustawy *o nawozach i nawożeniu*. W świetle obowiązujących przepisów, tj. zgodnie z art. 25 ust. 1 ww. ustawy wszystkie gospodarstwa rolne mają obowiązek przechowywania gnojówki i gnojowicy wyłącznie w szczelnych zbiornikach o pojemności umożliwiającej gromadzenie co najmniej 4 – miesięcznej produkcji tych nawozów. Zbiorniki te powinny być zbiornikami zamkniętymi, w rozumieniu przepisów wydanych na podstawie art. 7 ust. 2 pkt 2 ustawy – *Prawo budowlane* dotyczących warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie. Jednocześnie, zgodnie z art. 25 ust. 2 ustawy *o nawozach i nawożeniu*, jedynie gospodarstwa wielkotowarowe, czyli podmioty prowadzące chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior,

są zobowiązane do przechowywania nawozów naturalnych w postaci stałej (obornika) na nieprzepuszczalnych płytach, zabezpieczonych w taki sposób, aby wycieki nie przedostawały się do gruntu.

Warunki techniczne zamkniętych zbiorników na płynne odchody zwierzęce regulują m.in. przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w sprawie *warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie*. Stosuje się je przy projektowaniu, budowie, przebudowie i zmianie sposobu użytkowania budowli rolniczych lub ich części, a także związanych z nimi urządzeń budowlanych. Zgodnie z § 6 ww. rozporządzenia zamknięte zbiorniki na płynne odchody zwierzęce powinny mieć:

- 1) dno i ściany nieprzepuszczalne;
- 2) szczelne przykrycie, z wyjątkiem zbiorników na płynne odchody zwierzęce lub ich części znajdujące się pod budynkami inwentarskimi, stanowiących technologicznie wyposażenie budynku inwentarskiego;
- 3) wylot wentylacyjny i zamknięty otwór wejściowy.

Natomiast odległości zamkniętych zbiorników na płynne odchody zwierzęce, mierzone od pokryw i wylotów wentylacyjnych, powinny wynosić co najmniej:

- 1) 10 m od pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi na działkach sąsiednich, jednak nie mniej niż 15 m od otworów okiennych i drzwiowych w tych pomieszczeniach;
- 2) 15 m od magazynów środków spożywczych, a także od obiektów budowlanych służących przetwórstwu artykułów rolno – spożywczych;
- 3) 4 m od granicy działki sąsiedniej;
- 4) 5 m od budynków magazynowych pasz i ziarna;
- 5) 5 m od silosów na zboże i pasze;
- 6) 5 m od silosów na kiszonki.

Dodatkowo zaznaczyć należy, że § 12 ww. rozporządzenia wskazuje, że budowle rolnicze uciążliwe dla otoczenia, w szczególności z uwagi na zapylenie, zapachy lub wydzielanie się substancji toksycznych, powinny być odizolowane od przyległych terenów pasem zieleni złożonym z roślinności średnio i wysokopiennej.

W obowiązujących przepisach prawa, poza ustawą *o nawozach i nawożeniu*, nie ma natomiast zapisów, z których wynikają specjalne obowiązki dla gospodarstw innych niż wielkotowarowe w zakresie przechowywania nawozów stałych np. obornika. Gospodarstwa te mogą jedynie dobrowolnie stosować się do specjalnych zasad przechowywania stałych nawozów naturalnych określonych w Kodeksie Dobrej Praktyki Rolniczej, który m.in. podaje, iż nie należy przechowywać obornika w przyzmach polowych, gdyż prowadzi to do zanieczyszczenia wód gruntowych związkami azotu i fosforu oraz przenawożenia powierzchni pod przyzma.

Należy zaznaczyć, że stosowanie tych zasad ma kluczowe znaczenie dla ograniczenia uciążliwości zapachowej obiektów.

Budowle i urządzenia rolnicze służące do składowania i przechowywania odchodów zwierzęcych powinny być nieodłącznie związane z budynkami inwentarskimi. Rodzaj i wielkość (pojemność) tych budowli i urządzeń zależą od systemu utrzymania zwierząt oraz związanych z nimi następujących czynników: postaci odchodów (obornik, gnojówka, gnojowica), ilości produkowanych odchodów, ilości stosowanej ściółki oraz okresu przechowywania odchodów.

W świetle przepisów ustawy o *nawozach i nawożeniu* oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie *szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania* w zakresie właściwego stosowania nawozów należy przestrzegać następujących wymogów:

1. Zgodnie z ww. ustawą podmioty, które prowadzą chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2 000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior mają obowiązek:
 - 1) posiadania planu nawożenia opracowanego zgodnie z zasadami dobrej praktyki rolniczej (art. 18 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy); opinie dotyczące planu nawożenia wydają okręgowe stacje chemiczno – rolnicze (art. 18 ust. 3 ww. ustawy);
 - 2) zagospodarowania co najmniej 70% gnojówki i gnojowicy na użytkach rolnych, których są posiadaczem i na których prowadzą uprawę roślin, a pozostałe 30% mogą zbyć w sposób określony w art. 3 ust. 3 (art. 18 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy);
 - 3) nabywania nawozu naturalnego, zbytego w sposób określony w art. 3 ust. 3, tj. do bezpośredniego rolniczego wykorzystania wyłącznie na podstawie umowy zawartej w formie pisemnej pod rygorem nieważności, opracowuje w terminie 30 dni od dnia zawarcia umowy plan nawożenia, jednak nie później niż do dnia rozpoczęcia stosowania nawozu naturalnego (art. 18 ust. 2 ww. ustawy).
2. Stosuje się wyłącznie nawozy i środki wspomagające uprawę roślin, które zostały dopuszczone do obrotu (art. 17 ust. 1 ww. ustawy).
3. Nawozy stosuje się w sposób, który nie zagraża zdrowiu ludzi lub zwierząt lub środowisku (art. 17 ust. 2 ww. ustawy).
4. Zastosowana w okresie roku dawka nawozu naturalnego nie może zawierać więcej niż 170 kg azotu (N) w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych (art. 17 ust. 3 ww. ustawy).
5. Zakaz stosowania nawozów na glebach zalanych wodą, przykrytych śniegiem, zamarzniętych do głębokości 30 cm oraz podczas opadów deszczu (art. 20 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy).
6. Zakaz stosowania nawozów w postaci płynnej na glebach bez okrywy roślinnej, położonych na stokach o nachyleniu większym niż 10% oraz podczas wegetacji roślin przeznaczonych do bezpośredniego spożycia przez ludzi (art. 20 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy).
7. Nawozy naturalne i organiczne w postaci stałej lub płynnej, stosuje się w okresie od dnia 1 marca do dnia 30 listopada, z wyjątkiem nawozów stosowanych pod uprawy pod osłonami (szklarnie, inspekty, namioty foliowe) (§ 2 ust. 4 ww. rozporządzenia).
8. Nawozy naturalne przykrywa się lub miesza z glebą nie później niż następnego dnia po ich zastosowaniu, z wyłączeniem nawozów stosowanych w lasach oraz na użytkach zielonych (§ 3 ust. 3 ww. rozporządzenia).
9. W zakresie wymaganych odległości stosowania nawozów na gruntach rolnych:
 - 1) nawozy, z wyłączeniem gnojowicy, stosuje się na gruntach rolnych w odległości co najmniej 5 m od brzegu:
 - a) jezior i zbiorników wodnych o powierzchni do 50 ha;
 - b) cieków wodnych;
 - c) rowów, z wyłączeniem rowów o szerokości do 5 m liczonej na wysokości górnej krawędzi brzegu rowu;
 - d) kanałów w rozumieniu przepisów ustawy – *Prawo wodne* (§ 3 ust. 4 ww. rozporządzenia);

- 2) nawozy stosuje się na gruntach rolnych w odległości co najmniej 20 m od:
 - a) brzegu jezior i zbiorników wodnych o powierzchni powyżej 50 ha;
 - b) stref ochronnych ujęć wody;
 - c) obszarów morskiego pasa nadbrzeżnego (§ 3 ust. 4a ww. rozporządzenia);
 - 3) gnojowicę stosuje się na gruntach rolnych w odległości co najmniej 10 m od brzegu:
 - a) jezior i zbiorników wodnych o powierzchni do 50 ha;
 - b) cieków wodnych;
 - c) rowów, z wyłączeniem rowów o szerokości do 5 m liczonej na wysokości górnej krawędzi brzegu rowu;
 - d) kanałów w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (§ 3 ust. 4b ww. rozporządzenia).
10. Nawozy naturalne w postaci płynnej mogą być stosowane gdy poziom wody podziemnej jest poniżej 1,2 m oraz poza obszarami płytkiego występowania skał szczelinowych (§ 3 ust. 5 ww. rozporządzenia).

Ponadto zgodnie z art. 32 ustawy o nawozach i nawożeniu, nadzór nad przestrzeganiem przepisów dotyczących warunków stosowania i przechowywania nawozów sprawuje Inspekcja Ochrony Środowiska. Podkreślić należy, że uciążliwość odorowa związana z nawozami naturalnymi występuje przede wszystkim podczas opróżniania zbiorników, wywozu na pola i ich aplikacji. W celu ograniczenia uciążliwości zapachowych wskazane jest stosowanie metod separacji, zakwaszania czy też pirolizy. Konieczne zatem jest, aby prace z tym związane wykonywać w miarę możliwości podczas bezwietrznej pogody, najlepiej w warunkach zamglenia lub dżdżu. Zalecaną metodą stosowania płynnych nawozów naturalnych jest iniekcja dogłębowa. Należy zatem powstrzymywać się od wykonywania prac związanych z aplikacją nawozów w dni świąteczne i wolne od pracy.

Oddziaływanie odorowe planowanej inwestycji.

Podsumowując kwestię uciążliwości odorowej w stosunku do amoniaku i siarkowodoru, posługując się zarówno wspomnianą literaturą fachową, jak i zapisami metodyki referencyjnej, wnioskować należy, iż realizacja planowanej inwestycji nie pogorszy aktualnego tła w stosunku do tychże substancji, tzn. nie wpłynie na zmianę warunków aerosanitarnych w stosunku do stanu obecnego.

Na potrzeby niniejszego uzupełnienia skorzystano z publikacji Agnieszki Grzelki, Izabeli Sówki i Urszuli Miller: „*Metody oceny emisji odorów z obiektów gospodarki hodowlanej*”, w której do odniesiono się do wybranych standardów odorowych stosowanych w przepisach prawnych w Polsce. W powyższej publikacji wskazano, iż „*w Polsce kwestie mające związek z emisją substancji zapachowych z obiektów gospodarki hodowlanej regulowane są w aktach prawnych dotyczących ograniczania negatywnego wpływu działalności rolniczej na otoczenie*”.

Obowiązujący akt prawa	Zakres	Spełnienie wymogu
Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie	Wskazano minimalną odległość usytuowania budynków inwentarskich od mieszkalnych wynoszącą co najmniej 8 metrów	Wymóg został spełniony, ponieważ odległość planowanego przedsięwzięcia względem najbliższej usytuowanych zabudowań wynosi co najmniej 450 m.
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu.	Zostały ustalone wartości odniesienia między innymi dla niektórych substancji zaliczanych do odorantów, w tym amoniaku i siarkowodoru	Przeprowadzona analiza w zakresie dyspersji zanieczyszczeń w powietrzu wykazała przewidywane dotrzymanie wartości odniesienia substancji w powietrzu.

Dodatkowo na terenie instalacji będą stosowane rozwiązania ograniczających emisje odorów z planowanego obiektu inwentarskiego, do których zalicza się:

- odpowiednie usytuowania planowanego obiektu inwentarskiego w granicach działek inwestycyjnych, w znacznym oddaleniu od najbliższej zabudowy mieszkaniowej (450 m),
- magazynowanie gnojowicy w szczelnych zbiornikach,
- wieloetapowe żywienie fazowe, w którym skład diety dostosowany jest do okresu produkcji zwierzęcia,
- zmniejszenie zawartości białka surowego przy użyciu zrównoważonej diety,
- dodawanie kontrolowanych ilości istotnych aminokwasów do diety,
- przekazywanie gnojowicy bezpośrednio do biogazowni, nie stosowanie na polach.

Należy wyraźnie podkreślić, co zresztą również zaznaczyli autorzy ww. publikacji, że „*w Polsce brak jest rozwiązań prawnych zawierających standardy odorowe m.in. standardów emisyjnych odnoszących się zarówno do odorów, jak i odorantów (przede wszystkim amoniaku), wyrażanych w europejskich jednostkach zapachowych na określoną jednostkę czasu przypadającą na stanowisko dla jednego zwierzęcia ($ou_E/s/\text{stanowisko dla zwierzęcia}$) lub w przypadku amoniaku wyrażanych w wyprodukowanej masie NH_3 przypadającej na stanowisko dla jednego zwierzęcia na określoną jednostkę czasu ($kg_{NH_3}/\text{stanowisko dla 1 zwierzęcia/rok}$)*.”

Co ważne, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej nakazuje zarówno organom administracji publicznej, jak i podmiotom korzystającym ze środowiska do podejmowania wszelkich czynności, działań,

w tym w ramach toczących się postępowań administracyjnych, opartych na obowiązujących przepisach prawa. Ustawodawca natomiast nie ustala wartości normatywnych dla tzw. odorów, w związku z czym analizy w przedmiocie sprawy pozbawione są sensu zarówno merytorycznego, jak i prawnego.

Na wstępie należy podkreślić, iż przeprowadzona na podstawie obowiązującej metodyki analiza w zakresie dyspersji zanieczyszczeń w powietrzu wykazała przewidywane dotrzymanie wartości odniesienia dla rozpatrywanych substancji. W świetle powyższego, wykluczono znaczące negatywne oddziaływanie planowanej inwestycji na stan jakości powietrza, w tym w kontekście uciążliwości złowonnej. Dalsza analiza w tym zakresie wykracza poza zakres ustawowej oceny.

Poniżej ponownie przedstawiono przykładowe ustalenia ogólnodostępnych dokumentów w zakresie analiz i ocen dla tzw. odorów na etapie m.in. procedury OOS. Pismo Ministra Środowiska z dnia 23 kwietnia 2013 r., znak: BMzk-070-355/16026/13/MK, tj. stanowisko w sprawie problematyki dotyczącej powstawania nowych ferm drobiu w powiecie mławskim. *„Zwrócenie uwagi wymaga, że największym problemem, będącym główną protestów związanych z eksploatacją ferm są substancje zapachowo-czynne pochodzące z procesu technologicznego. W chwili obecnej w Polsce brak jest możliwości oceny uciążliwości odorowej planowanej inwestycji, gdyż nie istnieją odpowiednie akty prawne regulujące te kwestie. W świetle obowiązujących przepisów, jedyną możliwością analizy wpływu planowanego budynku inwentarskiego na stan jakości powietrza atmosferycznego pod kątem substancji odorowych jest sprawdzenie dotrzymania norm emisji przede wszystkim takich substancji, jak amoniak czy siarkowodór, pochodzących z procesu technologicznego i porównanie oszacowanych w przedłożonym raporcie wielkości emisji oraz immisji z normami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu. Jeżeli z przedłożonej dokumentacji wynika, iż planowany budynek inwentarski nie będzie powodował przekroczenia standardów jakości powietrza, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska uzgadnia warunki realizacji takiej inwestycji.”*

Dokument wydany przez Generalną Dyрекję Ochrony Środowiska pt. *„Analiza prawna orzeczeń Naczelnego Sądu Administracyjnego w powiązaniu z orzeczeniami wojewódzkich sądów administracyjnych w zakresie ocen oddziaływania na środowisko w sprawach wszczętych po 28 lipca 2005 r.”*, Warszawa, 2011 r.: *„Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 2 lutego 2010 r., sygn.. akt II OSK 223/09 [...] Sąd I instancji właściwie także orzekł, że unormowanie z art. 85 POŚ nie wprowadziło odpowiedniej normy dotyczącej ochrony powietrza przed zapachami lecz tylko przed określonymi substancjami w powietrzu. Należy podkreślić, że zapach czy też odór jest substancją niemierzalną. Zapachy, pomimo że mogą być uciążliwe, nie mogą być badane, gdyż w polskim systemie prawnym nie obowiązują normy prawne, które odnosiłyby się do zapachów. W takiej sytuacji za kryterium oceny w tym zakresie przyjmuje się średnioroczne i godzinowe stężenia amoniaku i siarkowodoru.”*

Należy zaznaczyć, iż prace legislacyjne dotyczące przeciwdziałania uciążliwości zapachowej cały czas są w toku. Aktualnie trwają prace nad projektem ustawy o minimalnej odległości dla planowanego przedsięwzięcia sektora rolnictwa, którego funkcjonowanie może wiązać się z ryzykiem powstawania uciążliwości zapachowej, w którym to nie porusza się kwestii samych odorów.

Zanieczyszczenia te oceniane są odrębnie, zgodnie z ustalonym przez ustawodawcę kryterium oceny, tj. na podstawie obowiązujących, wartości odniesienia dla tychże substancji. Pomimo to, w praktyce

współwystępowanie kilku zanieczyszczeń w powietrzu może wywołać zjawisko tzw. synergii, które w istocie może przyczynić się do wystąpienia określonych dolegliwości, uciążliwości.

Odczuwalność danej substancji warunkowana jest wieloma czynnikami, w tym meteorologicznymi, czy też współwystępowaniem innych zanieczyszczeń. Mnogość zjawisk, a także procesów z tym związanych uniemożliwia jednoznaczną ocenę w zakresie przewidywanej uciążliwości. Najwyższe stężenia wskazane w analizie występować będą jedynie w określonej sytuacji meteorologicznej. Takie sytuacje występują zaledwie kilkanaście, czy też kilkadziesiąt godzin w roku.

Ponadto należy zaznaczyć, iż w przypadku wnioskowanej instalacji zastosowany zostanie szereg rozwiązań ograniczających, względem których to nie precyzuje się stopnia redukcji uciążliwości zapachowej. Kwestia ta wynika z faktu, iż w polskim prawodawstwie nie obowiązują wartości odniesienia dla odorów.

Wskazać przy tym należy, iż niemalże każda inwestycja generuje do środowiska określone uciążliwości, których to ocena jest trudna do identyfikacji, przede wszystkim z punktu widzenia obowiązujących norm. Zarówno fermy zwierząt inwentarskich, jak i lakiernie, warsztaty samochodowe, piekarnie, zakłady produkcji alkoholu, przetwórstwa owoców i warzyw itd. związane są z emisją do powietrza zapachów, a także innych substancji (normowanych), których to wspólne oddziaływanie wynikające m.in. z tzw. synergii może przyczynić się do występowania dolegliwości zdrowotnych, w szczególności w odniesieniu do populacji wrażliwej (dzieci, kobiety w ciąży, osoby w podeszłym wieku). W ramach toczącego się postępowania ocenowego analizy i oceny środowiskowe powinny jednak zostać ograniczone w swym zakresie do elementów ochrony środowiska, względem których to obowiązują zarówno metodyki referencyjne, jak i wartości normatywne. W przeciwnym wypadku, podejmowanie decyzji dotyczącej realizacji danej inwestycji stanowić będzie wątek wyłącznie uznaniowy, a nie obiektywny.

Podsumowując, *Raport*, niezależnie od przyjętego wariantu, spełnia wymagania ustawowe w zakresie ochrony powietrza, w tym również na podstawie publikacji wskazanej przez Organ przeanalizowano, w granicach obowiązującego prawa, oddziaływanie odorowe, a zatem wszelkie dodatkowe analizy w przedmiocie sprawy nie znajdują uzasadnienia zarówno prawnego, jak i merytorycznego, co też wyjaśniono powyżej.